

желаят да го сторят) да получи на всяка цена някакво въздаяние във вид на съответно вертикализиране.

Дори може да се потърси и един по-друг ракурс на анализа и той да е на принципа на **феномена за „лисицата и гроздето“**. Щом циганинът (като масовидност или индивидуалност) не може да достигне за своята жизнена битийност „вертикализацията“, значи може да има нещо ценностно депремиращо и отблъскващо го по принцип от нея. Иначе казано, той да не ѝ отдава полагащото ѝ се внимание и значение, доколкото във и чрез нея може да навлече върху себе си и обвързаността с отрицателни за човешката му природа характеристики и оценки. **Вертикализацията по такъв начин би изглеждала като присвояване на чужди характерологични и личностни черти, които обаче излизат извън „ценоразписа и асортимента“ на ромски преферираните личностни и етногрупови характеристики.** Затова и алчността и амбициозността са „не из мира сего“ на циганите, а от света на друг етнос, и независимо че са отглас и стимулатор на така жадуваното от циганина вертикализиране на неговата жизнена съдба, те могат да се клеймят и да не се възприемат като пътеводни звезди в ценностно ориентиращите, целесмислящи и поведенчески регистрируеми изяви на рома.

Тук, както се вижда, отново са на преден план, макар и в много опосредствана форма, както извечната ромска амбивалентност, така и хоризонтализмът, а също и пречупванията в представите за житейската вертикализация. Всичко това намира своеобразен отглас в представите за другия, за неговите предимства или недостатъци, които са отчуждено-превърната форма, „леговище“, „убежище“ и на собствените жизнени проекции и опасения.

Естествено, **в края на десетката са фиксирани и други български типизирани емблеми** – тези за враждебността към другите и за неналожителността да се вярва на българите и да се разчита на тях. Тук отново бихме могли да се върнем към етничната характерология, за която така добре и обстойно пише Бойко Мизов, и да проследим как собствените непоследователност, неизпълнителност, сприхавост, конфликтност, несериозност, неудържане на дадена дума и др. под. (които за ромите имат съвсем по-различни коловози и траектории на ценностно-нормативно и поведенско провеждане спря-